

teerd waren die aan *MI-6*, *SOE* en de *Political Warfare Executive* ter beschikking stonden voor al hun van Engeland uit gevoerde operaties. Tevoren was dan nog de gehele opdracht met de agenten doorgenomen – onderdelen daarvan (bijvoorbeeld de ‘aanloop-adressen’) moest hij meestal uit het hoofd leren. Gedropt kon alleen worden als de maan behoorlijk licht gaf; dat was per maand slechts in tien tot twaalf nachten het geval. De weersomstandigheden moesten evenwel ook niet te slecht zijn. Van de vliegtuigen die elk *RAF*-eskader telde, was dan bovendien in doorsnee steeds een derde in reparatie of in onderhoud. Het kwam als gevolg van dit alles vaak voor dat een geheime agent die natuurlijk in klimmende spanning toegeleefd had naar de nacht waarop hij gedropt zou worden, onverrichterzake van het vliegveld terugkeerde. Dat kon zich vijf of zes keer achtereen voordoen – zulk uitstel was telkens opnieuw een aanslag op het moreel van de agent.

Was er in bezet gebied geen ‘ontvangstcomité’ dat in een eenzame streek lichten ontstak of het ‘Eureka’-apparaat hanteerde, dan was het droppen verre van eenvoudig. Hoofdzakelijk met zijn instrumenten moest de navigator in het maanlicht een bepaalde plaats trachten te vinden; ‘een paar keer’, aldus de *BI*-agent G. A. van Borssum Buisman (gedropt in juni ’43) ‘is het voorgekomen dat *BI*-agenten bijvoorbeeld twintig kilometer verkeerd terechtgekomen zijn, met alle gevaren van dien, zoals het contact-adres niet kunnen vinden’ (althans niet spoedig) ‘en de bagage niet kunnen vervoeren’ (want daarvoor moest men vaak een beroep doen op helpers die op het contact-adres wachtten).¹ Eén vlucht was lang niet altijd voldoende om de geheime agent naar het juiste punt te brengen; in de eerste jaren lukte dat slechts in minder dan de helft van de gevallen, maar van begin ’44 af in twee van de drie.

Stond de geheime agent dan op vaderlandse bodem, dan nam zijn missie een aanvang. Een half jaar of langer had hij er naar toe geleefd, zich dagelijks afvragend hoe die missie in de praktijk zou verlopen. Tijdens elk onderdeel van zijn opleiding had hij zich trachten in te leven in de risico’s die hij in bezet gebied zou lopen, maar Lauwers heeft vermoedelijk wel voor alle geheime agenten gesproken toen hij jegens de Enquêtecommissie zei: ‘Pas tijdens ons werk is het ons volkomen duidelijk geworden hoe gevaarlijk het eigenlijk was.’²

★

¹ Getuige G. A. van Borssum Buisman, *Enq.*, dl. IV c, p. 337. ² Getuige H. M. G. Lauwers, a.v., p. 1137.